

sdílí proto správné a zákonité důvody odvolacího rozsudku a dovolatele k nim poukazuje. Okolnost, že se dovolatel stal v tomto případě vlastníkem věna, záležejícího v peněžitě hotovosti (§ 1227 obč. zák.), nesprouštuje ho v §u 1229 obč. zák. uvedené povinnosti. Nelze dovolateli přisvědčiti, že se stal vlastníkem věna až do své smrti, jeho poukaz ku §u 1229 obč. zák. není případný, naopak vyplývá z právní povahy a zákonitého účelu věna (§ 1218 obč. zák.), že vlastnictví manželovo trvá jen tak dlouho, pokud trvá manželství, že tedy vlastnictví jeho v tomto případě zaniklo povolenou rozlukou. Zánikem manželství a tím také zánikem účelu, jemuž mělo podle §u 1218 obč. zák. sloužiti, stalo se věno, dané v hotovosti, a tudíž do vlastnictví manželova podle §u 1227 obč. zák. přešlé, manželčinou pohledávkou, manželka může se domáhati restituce tantumdem ejusdem generis (jako při zápůjčce), neboť dáno-li bylo věno v penězích, anebo v jiných věcech zastupitelných, uskutečňuje se tím nepravé požívání, manžel stává se sice vlastníkem věna, ale s právě uvedenou povinností restituční. Proto nemůže namítati, že věno spotřeboval, a tím ovšem zmařil zákonitý účel podle §u 1218 obč. zák. Předpisu §u 1266 obč. zák., znamenajícího, že nevinnému manželovi přísluší náhrada škody, jež mu vzešla rozlukou, že tedy vinný manžel musí ho odškodniti za vše, co mu ušlo rozlukou, by byl majetkově postaven tak, jako kdyby se nestala rozluka a dosud trvalo manželství, nemůže se dovolatel dovolávati přes to, že manželství bylo rozloučeno z výhradné viny žalobkyně, poněvadž v rozepři neprokázal, ba ani netvrdil, v čem by jeho škoda, nebo jinaká jeho újma spočívala, jmenovitě neprokázal, že mu něco ušlo rozlukou, což už odvolací soud nejen rozpoznal zcela správně, ale také právem poukázal k tomu, že škodu, nebo újmu nelze spatřovati v restituční povinnosti dovolatelově, když, jak bylo vylíčeno, jeho vlastnictví ku věnu bylo vlastnictvím svého druhu, a když věno je podle §u 1218 obč. zák. účelovým jměním, které nemůže býti odňato účelu, jemuž slouží podle zákona. Tvrdí-li dovolatel, že má dále povinnost poskytovat výživu, výchovu a zaopatření dítěti z jejich manželství zrozenému, přehlíží, že to jest podle §u 141 obč. zák. jeho samostatnou povinností, která nemůže býti ztotožňována s povinnostmi manžela vůči manželce. Ostatně není opory ve spisech pro dovolatelovo tvrzení, že se restitucí věna zhorší jeho majetkové poměry, nehledí-li se ku právní neudržitelnosti tohoto názoru, neboť věno nepřestalo tím, že přešlo do dovolatelova vlastnictví, býti zvláštním, jenom manželského společenství a jeho ulehčení se týkajícím jměním.

Čís. 6704.

Nelze se domáhati náhrady škody podle syndikátního zákona ze dne 12. července 1872, čís. 112 ř. zák., byla-li provedena exekuce vyklizením přes to, že byl povolen její odklad vzhledem k žalobě o nepřipustnost exekuce, pak-li byla žaloba o nepřipustnost exekuce pravoplatně zamítnuta.

(Rozh. ze dne 18. ledna 1927, Co I 4/26.)

Žalobě proti československému eráru o náhradu škody, ježto byla provedena exekuce vyklizením, ač byl povolen její odklad, p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e (vrchní zemský soud v Praze) vyhověl.

N e j v y š š í s o u d žalobu zamítl.

D ů v o d y:

Odvolání nelze upřítí oprávnění. Jest nesporno a vychází na jevo z obsahu spisů, že žalobce podal proti vlastníkům domu (manželům H-ovým) jednak žalobu o uznání práva nájemního (C IV 852/25), jednak žalobu (C III 43/25) o nepřipustnost exekuce, která byla k cíli vyklizení bytu vlastníkům domu povolena proti strýci žalobcovu usnesením ze dne 15. září 1925 č. j. E 2285/25, a že žádal za odklad exekuce až do pravoplatného rozhodnutí tohoto sporu C III 43/25. Jest dále nesporno, že usnesením procesního a zároveň exekučního soudu ze dne 29. září 1925 č. j. C III 45/23 byl povolen odklad exekuce až do pravoplatného rozhodnutí sporu o nepřipustnost exekuce, že usnesení to vešlo v moc práva, že však přes to byla exekuce vyklizením dne 26. října 1925 v nepřítomnosti žalobce provedena a svršky žalobcovy z bytu odstraněny, ačkoliv spor o nepřipustnost exekuce v této době ještě nebyl proveden. Jest konečně nesporno, že žaloba proti manželům H-ovým o uznání nájemního práva nynějšího žalobce byla zamítnuta rozsudkem okresního soudu ze dne 21. prosince 1925 č. j. C IV 852/25, jenž byl potvrzen rozsudkem odvolacího soudu ze dne 11. března 1926 č. j. Co IX 78/26, proti němuž nebylo podáno dovolání, a že žaloba o nepřipustnost exekuce byla zamítnuta rozsudkem ze dne 1. června 1926 č. j. C III 43/25, který zůstal nenapaden. Z těchto okolností jde na jevo, že žalobcův nárok na náhradu škody, která prý mu vzešla předčasným vyklizením, není podle §u 1 zákona ze dne 12. července 1872, čís. 112 ř. z. důvodem po právu, a že v tomto směru jest opodstatněn uplatňovaný odvolací důvod nesprávného právního posouzení věci. Žalovaný stát již v první stolici namítal, že žalobce nebyl nikdy v právním poměru k manželům H-ovým, zejména že nebyl k nim v poměru nájemním, že obýval byt, o nějž jde, bez právního důvodu a nemohl tudíž býti exekucí provedenou dne 26. října 1925 porušen ve svých právech, takže není tu porušení hmotného práva, předpokládaného §em 1 synd. zák. a tudíž ani škody nutné dle předpisu toho pro vznik syndikátního nároku. Soud první stolice naproti tomu vychází z úvahy, že nezáleží na tom, že pravoplatnými rozsudky bylo žalobci oduznáno nájemní právo ohledně sporného bytu a žaloba o nepřipustnost exekuce vyklizením bytu byla zamítnuta. Rozhodujícím prý jest, že pravoplatným usnesením okresního soudu ze dne 29. září 1925 č. j. C III 43/25 získal žalobce p r á v n í n á r o k na odklad exekuce, povolené usnesením ze dne 15. září 1925 č. j. E 2285/25 a že tento nárok byl porušen tím, že exekuce byla dne 26. října 1925 za nepřítomnosti žalobce bez jeho vědomí a neočekávaně provedena, aniž se postižený opravnými prostředky soudního řízení proti tomu mohl ubrániti. Otázkou, zda žalobce měl o d ů v o d n ě n ě p r á v o na odklad exekuce, netřeba prý se zabývat, protože stačí, že mu odklad byl soudem povolen pravoplatně. Odvolání znovu uplatňuje názor, že předčasným vyklizením ne-

bylo porušeno »skutečné právo« žalobcovo, nýbrž jen »právo zdánlivé«, protože bydlel v domě bez právního důvodu, poněvadž jeho vybavovací nárok, na jehož podkladě se domáhal výroku o nepřipustnosti exekuce — jak se ukázalo — neexistoval a protože také pro odklad exekuce nebylo tu podmínek §§ 42 čis. 5 a 44 odstavec prvý a druhý ex. ř. V tomto směru nelze odvolání přisvědčiti. Otázka, zda pro odklad exekuce tu byly formální předpoklady stanovené exekučním řádem, byla soudem odklad povolivším rozřešena pravoplatně a nelze se jí proto dále obírat. Naproti tomu odvolání v podstatě právem vytýká, že soud své stolice neposoudil věc správně po stránce právní, uznáv, že vyklizením za zjištěného stavu věci porušeno bylo právo žalobcovo ve smyslu §u 1 synd. zák., — třebaže rozlišování mezi právem »skutečným« a »zdánlivým« nevystihuje úplně jádro věci. Účelem odložení exekuce podle §§ 42 a násl. ex. ř. jest, aby bylo zabráněno změně dosavadního stavu v neprospěch dlužníka, kdykoli se správnost a přípustnost exekuce buď z důvodů materiálních nebo formálních stane pochybnou a z provádění exekuce hrozí dlužníku nebezpečí majetkové újmy nenahraditelné nebo těžce napravitelné, pokud ovšem odklad exekuce není s to ohroziti uspokojení vymáhajícího věřitele. Dle toho jest odklad exekuce ve své podstatě opatřením prozatímním (srov. motivy k ex. ř. str. 160: »Unter diesen allgemeinen Voraussetzungen ist dann die Aufschiebung nach § 42 in denjenigen Fällen zulässig, wo sie sich als einstweilige Verfügung notwendig zeigt, um einer auf Aufhebung oder Einschränkung der Exekution gerichteten Aktion oder den gegen die Art der Exekutionsführung erhobenen Beschwerden vollen Erfolg zu sichern«), a jako takové musí, nemá-li účel býti zmařen, býti soudem povoleno, když formální předpoklady jsou splněny, aniž bylo by lze zkoumati, zda námitky proti svéprávnosti nebo přípustnosti exekuce jsou též věcně opodstatněny. Že však zákon toto opatření (jako všechny podobné prostředky zabezpečovací) poskytuje výhradně jen k tomu cíli, by bylo chráněno případné právo materiální, vysvítá nade vší pochybnost z ustanovení §§ 376 a 394 ex. ř., ukládajících straně, k jejímuž návrhu byla povolena zajišťovací exekuce nebo zatímní opatření, povinnost knáhradě škody v případě, že tvrzený nárok byl pravoplatně oduznán nebo že se jinak ukázalo, že si strana zajišťovací úkon vymohla neprávem a neměla tedy materiálního nároku, k jehož zajištění úkon směřoval, třeba že formální podmínky zajištění tu byly. Ale i v tomto případě šlo, jak řečeno, o pouhé zatímní zajištění případného nároku po dobu sporu o něj, ale pak se ve sporu ukázalo, že tento zatímně zajištěný nárok neexistoval a že tedy dlužník vymohl zajištění to materiálně neprávem. Chrániti dlužníka, pokud se tak může státi bez vážného ohrožení zájmů vymáhajícího věřitele, před nebezpečím nenahraditelné neb aspoň těžce napravitelné majetkové újmy, která by mu výkonem exekuce nebo pokračováním v ní hrozila, kdyby námitky jím vznesené napotom byly uznány opodstatněnými, jest jediným a výhradním účelem odkladu exekuce podle §§ 42 a násl. ex. ř. Provedením exekuce materiálně oprávněné nemůže tedy dlužník utrpěti materiální újmy, protože provedením exekuce donucen byl jen ke splnění své materiálně právní povinnosti a práva od-

poru proti exekuci neměl. To nutno zdůrazniti vzhledem k tomu, že zákonodárství týkající se bytové nouze (vládní nařízení ze dne 25. června 1920 čís. 409 sb. z. a n. a pozdější zákony o odkladu exekučního vyklizení místností, z nichž toho času platí zákon ze dne 31. března 1925 čís. 51 sb. z. a n.) připouští odklad exekuce vyklizením místností za určitých předpokladů bez ohledu na všeobecná ustanovení exekučního řádu o odkladu exekuce. Tyto zvláštní předpisy vycházejí z úvah zcela odlišných (sociálně politických), sledují zcela jiný účel, majíce poskytnouti ochranu osobám, jež by se octly bez přístřeší, kdyby se provedla proti nim exekuce vyklizením místností, a nepřicházejí zde vůbec v úvahu, protože zákonem zřízeno tu exekutu materiální právo na odklad exekuce t. j. poshovění (příročí) z důvodu bytové nouze. V souzeném případě byla exekuce odložena vzhledem k podané žalobě o nepřipustnost exekuce (§ 42 čís. 5 ex. ř.). Byla-li tato žaloba právoplatně zamítnuta, jest nyní jisto, že námitky, vznesené žalobcem proti přípustnosti exekuce byly liché, že žalobce neměl důvodu, který by ho opravňoval oddalovati vyklizení místností, nýbrž naopak byl povinen je bezodkladně vykliditi, takže v podstatě se nestalo nic jiného, než co po právu státi se mohlo. Zcela jinak by se ovšem věc měla, kdyby žalobce v onom sporu byl zvítězil, a kdyby takto bylo zjištěno, že závadným postupem mu byla způsobena materiální újma, přičící se právu hmotnému. Neboť, došlo-li v tomto případě přes povolený odklad k vyklizení proto, že procesní a zároveň exekuční soud opomenul zpravití o odkladu výkonu exekuce výkonné oddělení, nelze o tom pochybovati, že by to mohlo založiti syndikátní nárok, kdyby též ostatní náležitosti takového nároku zde byly. Ve skutečnosti bylo však v době vynesení rozsudku, ba již v době podání syndikátní žaloby soudním výrokem zjištěno, že žalobce neměl práva ve smyslu §u 1 zák. ze dne 12. července 1872 čís. 112 ř. zák., které by vyklizením provedeným dne 26. října 1925 mohlo býti porušeno, takže není tu základní podmínky syndikátního nároku. Zkrácení možnosti, oddalovati uskutečnění práva použitím prostředků, jež zákon poskytuje jen k uhájení práva hmotného a za předpokladu, že takové tu jest, není porušením práva, jaké má na mysli § 1 synd. zák.

Čís. 6705.

Žaloba o zrušení exekuce na nemovitost z důvodu, že vymáhající věřitel se zavázal, propustiti nemovitost ze zástavy, jest důvodem odkladu exekuce podle §u 42 čís. 5 ex. ř.

Jest újmou ve smyslu §u 44, prvý odstavec, ex. ř., prodal-li dlužník nemovitost, na niž se vede exekuce, se závazkem dáti nepřevzatá břemena (mezi nimi i vymáhanou pohledávku) vymazati, třebas nebylo ujednáno, že v případě nesplnění tohoto závazku bude prodatel (dlužník) zavázán k náhradě škody.

(Rozh. ze dne 18. ledna 1926, R II 4/27.)

Na základě žaloby, by byla zrušena exekuce vnucenou dražbou nemovitosti, ježto se vymáhající věřitel zavázal propustiti nemovitost ze